

ÉLETÉT A FORRADALOMNAK SZENTELTE

JOVAN VESELINOV ŽARKO

Amikor a nálunknál fiatalabb harcostársaink nélkül maradunk, akikkel forradalmi harcunk utóbbi néhány évtizedének minden nehézségét és szép napjait együtt éltük át, akikkel együtt arattuk győzelmeinket és együtt éreztük a vereség keserűségét, akkor valamennyiünknek úgy tűnik, hogy velük magunkat is temetjük kísé, s ez jobban fáj, mintsem elképzelhető.

Stevan Doronjski halála súlyosan érintett. Elment a mi Stevónk, a Fruška gora-i lankák halk szavú embere, szülőföldje dolgozóinak és föld nélküli parasztjainak közkedvelt elvtársa, aki önzetlenül segédkezett a jogfosztottaknak, hogy megszervezzék igazságos harcukat, eltávozott a lázadó egyetemista, felkelő, s fasiszta megszállók elleni harc szervezője, a partizán politikai biztos és az ifjúkommunista tribun, aki maga köré tudta gyűjteni az ifjúságot, aki élükre állt és felelős kommunista forradalmárként életét és jövőjét a forradalmi eszmék célkitűzései megvalósításának szentelte mindvégig.

Negyven évvel ezelőtt találkoztam vele a fegyveres felkelés tüzeiben, amikor a szerémségi síkságon szerveztük az első partizánosztásokat és a fasiszta megszállók elleni harcot. Azóta, életének utolsó pillanatáig, sohasem váltunk el. Habár nagyon fiatal volt, Stevo a felkelés és forradalom sorsdöntő napjaiban tapasztalt harcosként cselekedett. Akkor is, amikor a fegyveres akciót szerveztük, vagy cikket kellett írni, s kinyomtatni, terjeszteni a partizánújságot, s akkor is, amikor egybe kellett gyűjteni a népet, s megmagyarázni annak a harcnak a lényegét, amelyet a kommunisták Titóval az élükön terveztek és vezettek. Köztudott volt, hogyha Stevo elvállalt egy feladatot, akkor azt sikeresen és idejében el is végezte. A harcosok mindig igyekeztek egy alakulatba kerülni

vele, az akciókban mindenütt szívesen látták, szívesen várták, s bárhol is jelent meg a szerémségi falvak szállásain, vagy illegális harcokként Tito felszabadító egységeinek üzenetét hozván, mindenki szerette és tisztelte.

Ilyennek maradt meg a forradalom győzelme után is. Sohasem volt saját magával elfoglalva. Életének értelmét a munka és az ember felszabadításáért folytatott harcban látta. „A forradalom — mondta Doronjski — életem legjobb részét képezi. S ha nem lett volna az, akkor is boldog lennék, ha fenntartás nélkül elmondhatnám, hogy a forradalom az én életem, a hitem, mindaz, amit adtam, s amit a forradalom többszörösen visszaadott. Ezt mondhatom, ha társadalmi fejlődésünk utóbbi négy évtizedére tekintek vissza, amennyi idő elmúlt azóta, hogy bekapcsolódtam a forradalomba napjainkig.”

Stevóra a párt és a társadalmunk a legfelelősségteljesebb feladatokat bízta, s ezeket ő ifjúkommunista lelkesedéssel vállalta és vitte véghez. Munkás, harcos és jó ember lévén mindenütt tárt karokkal fogadták, s mindenki magáénak tekintette Vajdaságban is, Belgrádban is, Szerbiában is, s egész Jugoszláviában is. Valamennyi feladatát és megbízását egyforma felelősséggel és odaadással teljesítette. Ilyen volt mint az ifjúkommunisták titkára, s mint a párt és az állam magas rangú funkcionáriusa. Ezzel magyarázható a tekintély, amelyre szert tett, s a töretlen fejlődés, amelyet társadalmunkban megvalósított mint Tito elvtárs közeli és nagyra becsült munkatársa.

Társadalmi és politikai angazsáltsága szerteágazó és sokoldalú volt. Számára a munka és a dolgozó volt minden értékelésnek az alapvető mércéje. A munkásosztály döntő szerepének megvalósításáért folytatott harcban társadalmi életünk és munkásságunk minden területén azért szállt síkra, hogy érvényt szerezzen ezen értékelés módszereinek és az eszmei-politikai harc élgárdájának, a Kommunista Szövetség eszméje megvalósításának, mert ebben látta kitűzött célunk valóra váltásának zálogát. Forradalmunk nehézségei alkalmával, a dilemmák és megpróbáltatások óráiban — 1941-ben, 1945-ben, 1948-ban, az 1970-es években és sok más alkalomkor is — Stevan Doronjski nem tétovázott, mindig szilárdan és következetesen megmaradt szocialista öngazgatásunk titói útján. Határozottan szembeszegült minden nyomással, amelynek fejlődésünk során ki voltunk téve mindazokkal, amelyek „jobbrol”, mind pedig azokkal, amelyek „balról” jöttek. Szembeszegült

a bürokrata önkény szűklátókörűségével csakúgy, mint a kispolgári lazasággal, ösztönszerűséggel és felelőtleniséggel. Állandóan emlékeztette harcostársait, különösképpen a fiatalabbakat, hogy a forradalom nem folyik nyugodt mederben, hanem, hogy állandó heves harcot jelent az új társadalmi viszonyokért, s e harc valamennyi szakasza áldozatokat is követel. A dolgozók élgárdájának tekintélyét és hatását sohasem választotta el az élgárda minden tagjának, minden egyénének tekintélyétől és erkölcsi magatartásától. Nem tűrte az opportunizmust, az ingadozást és következetlenséget, aminek veszélyére különösen az utóbbi évek során figyelemztetett valamennyiünket, mondván, hogy ebben fejlődésünk jelentős kerékkötője rejlik.

Síkraszállt nemzeteink és nemzetiségeink egyenjogúságának következetes megvalósításáért, mint forradalmunk egyik legnagyobb vívmányáért. Elsőrendű feladatának tekintette, hogy a több nemzetiségű Vajdaságnak kommunistái csakúgy, mint egész országunk valamennyi kommunistája, ezt tekintse legfontosabb feladatának. Állandóan hangsúlyozta, hogy ez az állam a szabad és egyenrangú emberek országa, s lakóit nem aszerint értékeli, hogy milyen nemzetekhez vagy nemzetiséghez tartoznak, hanem, hogy milyen a viszonyuk az ember szabadságáért, a szocializmusért és az öngazgatásért vívott harchoz.

Stevo közkedvelt volt valamennyi környezetben, ahol dolgozott és politikailag tevékenykedett. Rangos funkciói nem választották el az „átlagemberektől”, mint ahogy azt sem engedte meg, hogy magával ragadja a vezető posztokkal járó elidegenülés veszélye. Szívesen találkozott az emberekkel a gyárakban, falvakban, az ifjúsági akciók alkalmával vagy vadászaton. E találkozások a közös öröm pillanatai voltak, a véleménycsere, a megbeszélés óráit képezték, s ha kellett, akkor vitát is folytatott. Becsületével, egyszerűségével és nyíltságával, amely olykor a jó és tisztességes emberek naivításával volt határos, mindenkit elragadott.

Mindezért Stevan Doronjski emlékét tartósan meg fogjuk őrizni, s forradalmi tevékenysége értékes örökségként megmarad valamennyi nemzedék számára, mindazok számára, akik a forradalom ugyanazon eszméiért szállnak síkra.